

MNISKI (46) ai

sg m N mniski (7). ◇ G mniski(e)go (2). ◇ A mniski (3). ◇ L mniskim (2). ◇ f N mniskå (8). ◇ G mniski(e)j (1). ◇ n N mniski(e) (4). ◇ L mniskim (2). ◇ pl N subst mniski(e) (5). ◇ G mniskich (1). ◇ D mniskim (1). ◇ A subst mniski(e) (8). ◇ L mniskich (2).

Sł stp notuje, Cn s.v. mnichowski, Linde XVI – XVII w:

Przymiotnik od „mnich” ‘zakonnik’; monachalis, monasticus Cn (46) :

a. Taki, który jest przeznaczony dla mnichów (16) : Item Powyedzial yých Anna dzyewka kthora fluzila v Georgiułfwey Intrologatorowey vkradla they tho panyey łwey Młchall mnyłky *LibMal* 1547/137v; Bo tám mułi poniewoli tzytác od oycá kłamce Dyablá wymyłlone plotki/ Reguły/ y Legendy y inłze Mniłkie zabobony. *KrowObr* 149v, 152v.

W przeciwstawieniu: »mniskie ... kleryckie« (1): podomno łię tym vbiorem nálzym brzydzå/ ábo by odmieniç nam ty mniłkie łzåty/ á wziåç kleryckie *SkarŻyw* 356.

W charakterystycznych połączeniach: mniski mszał, zabobon, żoltarz.

Wyrażenia: »kapica mniska« (2): Y kazał przynieść tyle kápici [!] mniłkich (ktorych iułz był dał ná to nárobiç) ile było Kánonikow *SkarŻyw* 510, 510.

»klasztor mniski« (1): iż Luter [...] zá kilá lat y rychley włzytki kłåłztory pánieńłkie y mniłkie w Sáłłkiey źiemii łpułtołzył/ iż w nich żadna mniłzká y mnich nie zołtał. *SkarKaz* 418b.

»pacierze mniskie« (1): Godziny j pacierze po połwiçeniu łwem na Biłkupłtwo/ y kołłielne połpolite/ y mniłkie odpråwował. *SkarŻyw* 575.

»mniska reguła« (1): iż te Mniłkie álbo zakonnicze Reguły y vłtåwy/ nic innego nie łå/ iåko Bábilon *ReszPrz* 35; [p. wojewodzina kaliska, wszytká jest w cechu papieskim i w regule mniskiej, bo i mszy słucha, i inne bałwochwalstwa posobi *AktaSynod* I 425].

»mniskie szaty, odzienie« [szyk 4:2] (4:2): Capitium, Mniskie odzienie przedłobne y załobne. *Mqcz* 37d; A gdzie ony Anielłkie mniłkie łzåty? gdzie twoy żywot y ćiało z Chryłtułem vkrzyżowåne? *SkarŻyw* [237], [237], 298, 355, 356.

»mniskie ustawy« (2): Bo nápiłåł mniłkie vłtåwy/ ofobnym baczeniem y ozdobną wymowå/ z ktorych ołtatek żywotå iego kto ie czjta zrozumieç może. *SkarŻyw* 253; *ReszPrz* 35.

»zakon mniski« (1): Pátrzmy tedy co o wzywåniu łwiętych łudzi/ co o połlubieniu czyłtołci/ y zakonie Mniłkim/ co o waźnołci dobrych vczynkow/ rozumiano y vcżono. *ReszPrz* 36.

Szeregi: »panieńłki i mniski« (1): *SkarKaz* 418b cf »klasztor mniski«.

»mniski albo zakonniczy« (1): *ReszPrz* 35 cf »mniska reguła«.

b. Taki, który jest wynikiem działania mnichów (16) : Przyłięgá Mniłka. Naprzod tymi łlowy kołdy Mniłch przyłięga mowiåc. Obiecių być połłufzen Reguły/ y przełožonego kłåłtornego tego ninieyłzego/ y przyłłłego. *KrowObr* 137v, 137v marg, 144, Rrv, Ss3v [2 r.], Ss4v, Tt4; á teźem łie tego wczorå łpowiedåł przed Miniłtrem co iest v Frånciłzkanow (*marg*) Spowiedź mniłka. (–) *RejZwierc* 27v, Bbb2; Widzę że dźiwna to Mniłka náukå. *WujJud* 221v; *ReszPrz* 22.

W charakterystycznych połączeniach: mniska nauka (4), obietnica (3), przysięga (5), spowiedź (2).

Wyrażenie: »mniskie łłuby« [szyk 2:2] (4): Przełto tedy ty łłowå Prorokå łwiętego/ nic nienależå/ åni łię tełz łciågåiå/ ku thåkowym zmyłlonym Mniłkim obiethnicam y łlubom: Abowiem kiedyby

fię knim ściągály/ tedyby wżyfcy ludzie tym obyztáiem Mnichy zoftác mufieli *KrowObr* 142, 141v, 142v [2 r.].

c. Taki, który jest właściwy mnichom, charakterystyczny dla nich (14) :

Wyrażenia: »pokuta mniska« (1): ábo wezmiecie ná fię tę diŃcplinę kápice y pokuty mniŃkiej: abo z Kánonii y vrzędow koŃcielnych dziŃŃ vtápćie. *SkarŻyw* 510.

»posłuszeństwo mniŃskie« [szyk 3:1] (4): Abowiem tám Pan Bog nie mowi o poŃlufzeńftwie zmyflonym mniŃkim/ ále tylko otym/ ktore on íam rofkazał. *KrowObr* 139, 139 marg, Rrv, Ss3v.

»mniŃski stan« [szyk 3:3] (6): Stan MniŃki od Páná ChriŃtuŃá y od ApoŃtołow vtáwiony. *WujJud* 143 marg, Mm6v; *SkarŻyw* 93, 535; *ReszPrz* 38; Ten Theodozyus mniemyŃzy názwány/ nie będąc nigdy ná wojnie/ ále tylo z ŃioŃtrámi/ ktore mniŃki ítan w czyŃŃtoŃci wiodły *SkarKazSej* 680b.

»żywot mniŃski« [szyk 3:2] (5): *WujJud* 143, 144v [2 r.]; Zebych ia tylo y cíáło moje zelżywoŃć miáło: á zakon S. ChrzeŃciáńŃki y żywot MniŃki/ nic w tym tákim znáku/ zelzon nie był. *SkarŻyw* 75; *ReszPrz* 38.

Szeregi: »klasztorny, mniŃski« (1): iednáko żywot y ítan kłaŃztorny/ MniŃki zálecáli/ iednáko do dobrych vcżynkow nápomináli *ReszPrz* 38.

»zakonny i mniŃski« (1): O ítanie zakonnym y MniŃkim nápiŃał teŃz kŃięgi przeciw tym/ ktorzy by y gánić Ńmieli. *SkarŻyw* 93.

[*Wyrażenie przyimkowe:* »po mniŃsku«: Kázimierzá Krolewicá z PolŃki wygnánego (ktory iuż był mniŃchem Kluniáckim) Papięż rozgrzeŃzywŃzy/ żeby był Krolem PolŃkim/ poŃtánowił ná Polaki Ńwiętopietrze/ áżeby fię ítrzygli w koło ná poły po mniŃku roku 1041. *TurnZwierc* B3v.]

Synonim: zakonniczy.

Cf **MNICHOW, MNICHOWSKI, MNISZY**